

САНАА ОЛОХ

ЧУРАПЧЫ
УЛУУС
ХАБЫАТА

ХАБЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 23 (7564) • 1994 сыл олунньу 26 күнэ. Суббота • Сманата — 46 солкуобай 15 харчы

ОЛУННЬУ. Бу улуус-пуг культурнай уонна производственной да олохтор-дьаһаар улахан быһыиһылардаах, ол тэҥэ ноҕоруускалаах ыйынан бэлэтэниэ. Дьэ кэргэн сылыннан нэһиликтэргэ баһылыктар отчуоттара, кэрэ-бэлиэ-любительдаах даталар, Дьоккуускайга «Алаас ахтыллана» дьон улуус күүһүннэригэр, Чурапчы сэлээннэтигэр, тэрнэлтэр коллективтарын концерттара у.д.а.

Итидэртэн быһыс булан улууспут дьаһалтатын кэри-ыгырмылаах уочараттаах мунньага эмиз буолан ааста. Мунньагы улуус баһылыга Н. С. Сивцев ыытта. Корүлэр боппурус да муньуллубут. Онон туһааннаах салайааччылар, эппиэттээх дьон информацияларга истилиннэ. Бастатан, тыа хаһаайыстыбатыгар сыһааннаах боппуруостар көрүлүнүлэр.

Тыа хаһаайыстыбатын управлениетын соҕотуонада инспекциятын начальнига Р. К. Софронова быһылгы сылга тирдилэр контрактация туһунан — үгүстөр кэтэһэр боппуруостарын сырдатта. Онуоха, чуолан, тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйатын оҕороччулары өйүүр туһунан Саха Республикатын правительствотын 51 №-дээх уураабын ис хоһоно ырытылынна. Бу олунньу ый 15 күнүгэр илтин баттаммыт докумуон улууска көнүө күнүгэр дьүүлүннэ да бэлэтэ туспа уратылаах буолла. Онук күүтүүдээх этэ.

Госзаказ баар буоларыгар, дотациятыгар туруорсан үлэ эрдэктэн барбыта. Туттарыллыахтаах үүт, эт нэһиликтэринэн чуолкайдатыта, үгэс курдук, чааһынай секторы киллэрэн туран. Маныаха дуоҕабар биридди дьонунан чуолкайдан оҕоһулдуохтаах санатылынна. Бу дьаһалларга сылбатыһым ноҕооттоох. Ол эбэтэр госзаказка оҕоһуллар бородууксуйа 70-80 бырыһыана тутуулар бэрээдэгэ ылымнылыбыт, компенсационнай төлөбүрдэр баларга тарбаналлар. Көстөрүн курдук, хааччахтаах уонна ол иһингэр кинирээр быданыллыахтаах даҕаны. Онон тирдэһэр сөн. Тыа хаһа-

ЭППИЭТИНЭС УОННА ИТЭБЭЛ...

УЛУУС ДЬАБАЛТАТЫН МУНЬАБЫТТАН

Ыстыбатын улууһа госзаказка 8000 тонна үүтү, 2200 тонна эти туттарыахтаага бигэргэнэр уонна ол биридди нэһиликтэринэн хонтуруолланар сыһыппарата иһитиннэриилэр. Олор иһиннэригэр сылга ылымнылыбыт улаханна суохтар. Бүгүнгү туруктан көрдөххө, кыаллар кыахтаахтар. Компенсационнай төлөбүрдэр иһилэ үүккэ 510, эһкэ 1180 солк. быһыллыбыттар. Сурун бородууксуйалары сиргэ госзаказка 200 тонна /хортуоннуу, 2300 тонна бурдугу туттарыага сөбүлэстилэр, оҕуруот астарыгар кээмэйин өссө чуолкайдьыр буолулар. Оҕуруот астарыгар компенсация өссө үрдүн буолара сабадалаан. Онон иһиннэригэр да улаатыһы. Нэһиликтэринэн туттарыа бородууксуйаларыгар компенсациялары эмиз төлөрү туһанар.

Туһааннаах боппуруоска сорох этиннэр кинирдилэр, чуолкайдьаһынар онтоһулунулар. Чуолан, ааспыт өртүгэр эт-үүт комбинатын кытта дуоҕабар түһэрсэн баран, ону ким таптаабытынан халбаһанан биэрэн, көрүлүбүт сыһыппараны кыччатан, атын сиргэ туттарыа чакчыллара таһарыллыбыта быһыл тохтуоһаага этилиннэ. Уолсайынан, дуоҕабар эбэһээтэлисибэлэрэ икки өртүгэринэн кытаанахтык тутуһулдуохтаагар, хардырыта убаастабыллаах сыһыан үснэгиллээхтэвэр тохтоотулар. Сага ирдэбил быһымынан хас сиргэ туттарыллыбатах бородууксуйа иһилэ бырыһыаннаан пеня аахтарыллыахтаага эмиз тумнулуубата. Аны улутребсоюз эт-үүт комбинатын кытта тэг усулуобуһа тутар. Ол эбэтэр улутребсоюзка туттарыллыбыт тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйаларыгар компенсацияны төлөөһүн оҕоһуллар. Онон бу икки тэрлэтэлэрэ икки төһөнү туттарыахтаага чуолкайдьаһаахтаах. Ол нэһиликтэргэ уонна Чурапчы сэлээннэтигэр дьаһалтатыннан сүрүннэһээхтэ. Оттон тэрлэтэлэр коллективнай кэтэх хаһаайыстыбаларыттан ыһыллар бородууксуйаларын байлара быһаарыналлар.

Ааспыт сылга, статистика улуустаагы отделын дааннаһынан, баһыныгэр хаһаайыстыбалара госзаказка дуоҕабардаах бородууксуйаларыттан 20 бырыһыаннын курдугу сиргэ туттарыахтаахтар. Быһыл буолтагына госуодарство дуоҕабардаах бородууксуйалар урутаан төлөөһүнү өтөрөр. Ол курдук, сылаабыттан бастаан икварталга ити төлөбүр 30, иккитигэр 40 бырыһыаннын биэрэр көрүлүлэр. Манаска түбэлтэ ити быһырымыгы курдук халбархай, эрэлэ суох сыһынтан туттунар сөбүн ыйдылар.

Улууска дьаһалта иһиннэ дьэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба уонна производственной - техничэскэй комплекциялааһын управлениета тэрлэлэп үлэһир. Управление үлэтин, быһылгы сылга хайысхаларын туһунан бидиһиннэринин А. В. Гуляев өтөрдо. Иһин бу иһиннэ арай управление начальнигынан үлэһин сылдыбыта. Анатолий Васильевич, туох ханнык иһиннэ, маннык управленнелар правительство уураабынан өссө 1992 сылтан тэрлэлээхтэвэр бидиһи улууска хоһутатыллыбытын бэлэтээтэ. Нэһиликтэргэ бу структурада бас бариннар, сүрүннэһэр дьэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба сулуусалара баар буолулар. Нэһиликтэринэн, кыамат арааны, ону тэнэ тэрлэтэлэри ууһун, маһынан, чоһууан хааччыһы, котельнай хаһаайыстыбалары көрүү-истин аны бу управленненан салалдыла, сыл-сорок онук. Иккитиннэ, техника санныгар сүктөрүллэр үлэлээх буоларынан, управление производственной - техничэскэй базатын эмиз көрүлүөхтээх. Үсүнүннэ, улууска бу сылга кэлэр үбү-харчыны, уматыгы киннэһэн туһаннарыахтаах. Кистэл буолбатах, мөлхөх туруктаах котельнайдар, иһитиллэр системалар кыс ортого тонгон саахаллынылар суох буолбатах. Онуоха эрдэттэн булулуубут, хааччыһыт араас техничэскэй тэрлэлэр, чаастар, оборудованиелар баар буолуохтаахтар. Үп-

харчы сорого өһөн манна уолсай туһаныга хаалдырыллыахтаах. Ити эрэри бу сыл сөһкө өйдөнүөхтээбэ санатылынна. Ол эбэтэр туох суога, тийбэтэ мэнтан эрэ ылымнар дьэнтэн аһаастаналларыгар субэлэннэ. Котельнайдар өрөмүөннэрэ, өлөр техничэскэй туруктарын көрүү-истин урутаан мнэстэтигэр быһаарыллыахтаах.

Муньааха бу управление начальнигынан сардарымыгыга бигэргэммит Е. В. Пудов этиннэ материалынай - техничэскэй базаны бөдөрөтүүгө, онуоха тугу бастатан утуоттанарга хайысхаланна. Сага сүһүөдэр тура сатыыр тэрлэтэ үлэтэ иһитири-киргэтэр. Онон дьэнтэ көпөтүн, санааһы аһаһаһыны үгүс буолла. Ол, сүрүннэһэн, нэһиликтэргэ муниципальнай бас билигэ ханнык объекттар ылымныахтаахтары, үлэһитэрин штатын туһунан буолла. Мэнтан да көстөрүннэ, бу сулууска онук булар, сааһыланара өссө иһиннэтигэр.

Капитальнай тутуу. Быһылгы сылгаах үбү-харчыны туһаныс боппуруостарыгар тохтоон иһинформацианы капиталнай тутуу управлениетын начальнига П. Е. Аманатов өтөрдо. Тутууга бюджеттан 3 млрд. солк. эрө тахса үп көрүлүбүт. Иһиттэн 300 мөл. солк. сир аһаһаһыны уулары туһаныага саканжалары, 580 мөл. солк. курдуга дьон олохтор бириддигэ дьэнтэлэри тутууга аһаһар. Оттон хаалбыт 2 млрд. 240 мөл. солкуобайтан 20 бырыһыана сир оҕоһуутугар туһанылааба. Ол көннө дьыһнээх тутууга хаалар үп букатын дуона суох иһиннэ, сүрүннэһэн, тутуулар көспүт объектары сиртэрингэ бэрлэллэр. Ону сиргэ Кыайы 50 сылын нэрсө 12 квартиралаах ветераннар олохтор дьэнтэлэри, Дирингэ таас баһынык, Улахан Күстэ кыра комплентаах осуола (квартирнай котельнайдаах) тутуулар садалыахтаахтар.

Үбүлээһин иккис ханаала Тыа хаһаайыстыбатын министрствотынан көрүл-

лүөхтээх. Бу өссө да биллибэккэ турар. Сабадалаһын быһымынан манна да үп-харчы нэмчэ буолуох курдун. Үсүнүннэ, «Иһин эһэр» программалан 2 млрд. 620 мөл. солк. сууда бэрлэллээхтээбэ этилиннэ, бу төһөнүлэлэр үбүлээһин. Үбү туһаны «Иһин эһэр» программара эрдэттэн кинирбит объектарга туһаанылар. Холобур, убаас өтүгккэ киллэрэргэ аһаһыт котельнайдар сиртэрлээхтээхтэр. Мындааһаһыга нефтэбаза тутууга, эт-үүт комбинатыгар булууһу оҕоруу, халбаһы сардын аһымы у.д.а. Үп-харчы дьэ иһинник байа-атака биллэр. Көпөтүн да ол сириннэ чопчу уонна кылгас буолла.

Мөһкүгэр «Саха алаас» государственнай - кооперативнай компания филиалы улууска аһар туһунан боппуруоска тахса сырытта. Тыа хаһаайыстыбатын управлениетын начальнига В. П. Чичигинаров филиал эт-үүт комбинатын базатыгар тирдэһэр аһаһылар сөбүн аһаһа туран, иһин председателинан С. И. Яковлев туруорулларын эттэ. Маныаха утарсылаах санаалар күөдүйбэ сырыттылар. Ол эбэтэр тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйаларын соҕотуонакалылар, аһаһыр бу соҕотх тэрлэтээбэ өссө «Саха алаас» туран биэрээххэ аһар киннэһиһэн буолуу суога дуо дьон сархадыһи баар. Өскө онук тарийэр буолаахха, аһаһа альтернативнай филиалы аһар тоҕо табыллыбат дьэнтэ иһин кинир сырытта. Түмүгэр управление киллөрбит варияныгар тохтоотулар.

Муньаах маны сиргэ улуус уонна нэһиликтэргэ дьаһалталарын штаттары бигэргэтигэ иһитиннэриилэри уонна архитектура, иһаһа туһунан, аһаһа да боппуруостары дьүүлээтэ. Көстөрүн курдун, боппуруостар араастар. Олор бири уолсайдаахтар, ол эбэтэр хас бириддигэргэ итэбэл уонна эппиэтинэс көпөтүн ирдэһиннэ буолла.

С. СМЕРНИКОВА.

Суор-тураах аһылыга буолуобунаарар

Улуус таһарыстыбала-рыгар, ол курдук баһынайыстыбатын улуустаагы хаһаайыстыбаларыгар да-бани көһүннэ өлбүт сүһү этэ уонна олус намыһах хаачыстыбалаах эт кыайан ботарыллыбакка, аһылыга барбанна сытара чуолкай. Кырдыгы, марокан кыстык охсуутугар сүһү көһүннэ охтууга, соххор солкуобайга турбакка хаһаайыстыбалары ноҕоһо тирдэрэ туох үчүгөйдээх буолуой.

Иһлэрэ кун тыа хаһаарыгар, ол курдук баһынайыстыбатын улуустаагы хаһаайыстыбаларыгар да-бани көһүннэ өлбүт сүһү этэ уонна олус намыһах хаачыстыбалаах эт кыайан ботарыллыбакка, аһылыга барбанна сытара чуолкай. Кырдыгы, марокан кыстык охсуутугар сүһү көһүннэ охтууга, соххор солкуобайга турбакка хаһаайыстыбалары ноҕоһо тирдэрэ туох үчүгөйдээх буолуой.

Эһин өссө бири тоһо-болоон бэлэттиилэр.— халлаан сылгыһан эрэриннэ, халлаастар булуустарын сабаары ыксыыллар эбит. Онон туттарыааччылар сүххэй соҕустук быһыс, көпөтэ сылдылаага өрдүк буолсу. Манна дьэнтэн этэххэ, «холбостор» утары харчытыгар үчүсэй да эти туталларын туһунан эмиз биллэрбиттэр. Эһиз чапчэки сыаналаах халбаһыны, «Роса» утары биэрнэхтэрин эмиз сөп. Ким тугу табытынан.

Хаһаайыстыбалар маны боппотого аһаһалар дин саныгыт.

Дуоҕабары

Гүһээсэ иһаһа

Соҕотуонаагыга республика правительствотун тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйатын оҕороччулары өйүүр сыаллаах уураага тахсыбыта. Бидиһи улууспут тыатын хаһаайыстыбатын үлэһиттэре быһылгы сылга 8000 тонна үүтү, 2200 тонна эти дотациялаах туттарыахтаахтар. Хаһаайыстыбалар эти, үүтү туттарыага дуоҕабардаах хайдах баран иһин туһунан тыа хаһаайыстыбатын управлениетын соҕотуонака инспекциятын начальнига Р. К. Софроноваттан ыйыта сырыттык.

— Госзаказ туттарыллыахтаах эһкэ, үүккэ көрүлүбүт контракт дуоҕабардары нэһиликтэргэ баһылыктара хас биридди хаһаайыстыбаларынан тыһыан, сүрүннэһэн туттарыа тэрлэтэлэри кытары түһэрснэхтээхтэр, — дьэнтэ иһин. — Маныаха төһөнү туттарыахтаахтары нэһиликтэргэ билэн олохтор. Бүгүнгү туругууан бири да нэһиликэ дуоҕабары түһэрсэ илик. Арай 1080 тонна үүтү, 255 тонна эти госзаказка туттарыахтаах Чурапчы сэлээннэтин дьаһалтата үлэлэһэр. Дуоҕабардары түһэрсэн кулун тутар 15 күнүгэр дьэнтэ бүтүһүнэ сатаһар. Ол кыаллыбат түбэлтэтигэр дотациянан туһаныахтаах үүлүт, эппиэ республика аһаһа хаһаайыстыбаларыгар нөһөн хааллаһына да көтүлэ.

П. СЫРОВАТСКАЯ.

ИС КЫАХТАРЫ ТУҢАНЫАБЫН

«Сага олох» хаймат тохсунуу 15 күнүнээ би нүмэригэр «Сага Республикатын ыччатын сагалык сөргүтүү, чөбдигирдиг уонна бэйэтин бэйэтэ сайынарыыта» дигэн Ыччат, туризм, физический культура уонна спорт дьмалларыгар министерство концепциятын (көрүтүн) барыла баччэттэпэн табыста. Бу барыл арыый да хойутаата. Докумун бары пууннара кайыһа чөлү өйдөнөр тына суруллууттар уонна билигин олох ирдэбиллэр толору эппиэттиллэр. «Соруктары ситиһин ылымалара» дигэн салаага бэйэм маанык санааларбын этнэхпин бабарабын.

Ыччат предпринимательствонан дьарыктанарыгар государство өртүттөн, ирдэбил, иинг өйөбүлү ылыахтаах. Ол эрэри кэллэгити кимгэ ыччат үксэ коммерция эрэ суолун батыһа, атын сиртэн чэпчэки сыаналаах табаары адалан сыанатын хас эмэ бүк бааратан атымыр буолбута киһини дыксыһынар. Государство да көмөтө (сууду, кредит) коммерция дьарыктанар араа бастатан туран олохтоо, иинг баччэт буолбатах.

Улээн аһааха таарыа, сууга, бэйэ ыһа 82/и оҕорон таарыа, араас көмөтө, өлгөрү оҕоруу, дьарыктаннаахха. Билигин хас киһилээх, улуус айы үлэтэ суох эдэр ыччат ахсаана күн айы албын турар. Бу кэиники улахан инициатива иингэ кубулуйар үчүгүлээх. Ыччаты көбүлөтү,

иҥи барылга этиллэрин курдук, коммерция куттааах өртүттэрин арааччылаан, бэйэ бородууксуйатын оҕорон таааран, оҕу эргитэн байар-тайар суолга үктөннэрэр өйө-санаага, кыахха тиэрдилээх наада.

Ол иингтэн государство биэрэр чөлчөтүннээх кредиттэрин, бастатан туран, бэйэ оҕорон тааарыытын дьарыктанар ыччаттарга биэрээххэ уонна туох баар кыһаҥыны ууран туран киһилэри өйүүххэ, көмөлөһүүххэ. Нолуок политикагыгар эмэ чача-тинилэри олохтууохха. Тоҕо диктээххэ, олох көрдөрөрүнэн, төтөлө суох элбэх көрүгнээх нолуоктар охсуулар улахан. Ол түмүгэр бастааннан оҕорон тааарар тэрилтэлэр монополияка бараллар.

Улуус олобун-дьаһаҥын үөрэтэ көрдөххө, ыччат предпринимательскай үлэни дьарыктанарыгар араас суоллар элбэхтэр:

— маһы танаастаан норуот туттар табаардарын, полуфабрикаттарын, сүвөннэри оҕоруу, маһаах сөптөөх дьэни-уоту, техниканы, станоктары булуохха;

— туостан обүгэлэрибиз иингтэрин хомуостарын оҕорон таааран туһаныахха. Тиэллэн кэлэр иинг-хомуос ороскуота улахана чачы;

— тириини танаастаан таҥаһы-сабы, хаһаайыстыбага туһалаах малы-салы оҕоруу. Маһаах сөптөөх таҥастыыр, тигэр массамы-

налары булуохха, дьэни-уотун быһаарыахха.

— туой буортан иинг, тэриллэри, сүвөннэри оҕорон тааарыыны сөргүтүүххэ (ордук содуруу нөһүлүннэргэ);

— металлартан норуот туттар табаарын, иингтэрин оҕорон тааарыыга ыччаты сыһыарыахха;

— техникага сыстаас ыччаты түмэн, иингтэрин тардан, араас көрүгнээх техниканы, олохтоо-дьаахха туттулар аппаратураны (телевизор, холодильник, таҥас сууһар массамына уо.д.а.) өрөмүөнүүргэ үөрэттэрин үлэтиэххэ;

— ыччат сирин оҕорууттан тэйдэ. Төһө да курааннаагар, үчүгэй дьылларга улуусту урдук үчүгү ылар баар суол. Чинчийиннэр көрдөрөллөрүнэн, билиэх ты хаһаайыстыбатын бородууксуйатын ыларга, өй сирдээх уоттаах улуустарга холлооххо, 4-5 төгүл элбэх үлэ күһү өрөскуоттанар. Ошон бэйэбиз сирбингэр-уопутугар сөп түбөһөр технологияны булуохха. Ошон сөптөөх усулуобуйалары тэрийэн, ыччаты хаһаайыстыбатын бу салаа-тыгар төннөрүүххэ.

Хаһаайыһааһын сага көрүгнэрэ иингилэрини улуус барыта көрүгнэ бытархай хаһаайыстыбаларга кубулуйда. Бу хаһаайыстыбалар рынок кытаанах усулуобуйатыгар тыһынаах хаалымыларга сүрүн оҕулуунан бэйэни бэйэ салайыныыта булуохтаах. Онуоха сөптөөх салаааччылары бастыг ыччаттар

историттэн бэлэмнээн таһаарыахха. Иҥи үөһэ ааттаммыт салааларга сөптөөх специалисттары бэлэмнээһингэ олохтоох ПТУ-ну кыһынны туһаныахха. Онуоха улуус, иингилэн кыһын, усулуобуйатын учуоттаан, бэйэ иинг ардыгар сөһөнөн бу үлэни ыччаттар бэрт буолуо этэ. Тоҕо диктээххэ, урут-үрдүгэр биир салаа эрэ сайдан хаалыан соп.

Эдэр дьэ көргөннэ, барыта этиллэрин курдук, социальнай көмүскэл араас көрүгнэрин иингтээххэ. Дьэ-уот тутталларыгар чөлчөтүлүбүт үбүн болдоохтоох кредити, сууданы бастатан туран киһилэргэ иингтэр түргэнник биэрэн иингээх.

Үөрэтин эйгэтигэр оҕону кыра эрдэбигэр туохха дьоруудааһынан көрөн (дифференцированнай кыһаанан) үөрэтээххэ, барылга иингилэрин курдук, норуот педагогикатын уонна төрүт культуратын, сир-майы бастыг үгэстэрин үүнэр көлүөнэни иингтэ кыһыктык туһаныахха. Туһаанар эйгэ хөрөҥ буолуохха, сыһыаннаар кыһыктык ыччаты үүнэрэн тааарыахха.

Үөһэ иингилэбиз этиллэргэ государство өртүттэн иинг өйөбүл, көмө наада. Ошон бу боппуруоһу уһаппака олоххо иингилэр суолу-иини тобуллуохха сатаанар. Ыччат иингилэ кэскилбит буоларын умнууохха.

Семен ТОВОХОВ,
13 №-дээх ПТУ
преподавателя.

«Статистика» дигэн тыл латынскайды «статус» дигэн тылтан төрүттээх. Ол эбэтэр тэрилтэ балаһыаньатын уонна туругун көрдөрөр өйдөбүл. Оттон политическай эргиттээх ита-льянскайды «статус» — государство уонна «статус-та» — государство билээччигэ (знаток государства) дигэн көрдөрөр тыллар. Ошон улуустаабы статистика отдела государство хаһаайыстыбалара хайдах-туох үлэлээхтэрин билэ олоһор үчүгүлүннэ буолар.

Дьэ, иингилэ өйдүүх көрүгнээхпит статистика бөдөһүгэр отчуоттарбыт кимгэр түһэриллэр уонна толору буолуохтаах олус улахан суолталарын. Бааһынай хаһаайыстыбаларын үлэлэрэ-хамнастара ситэхтө көстөрүттэн хаһаайыһааһын бу сага формата төһө көдүүстээх уонна улуус экономикагыгар ылар ирээтэ биллэр, таба анализтары оҕорорго ылаабы биэрэр.

Улуустаабы статистика отделыгар бааһынай хаһаайыстыбалара түһэрэн иһэр формалара уонна отчуоттара маһыктыр:

— эти, үүтү туттарбыттарын туһунан эт-үүт комбинатын кытта оҕорсубу квантациялары;

— маһы туһууһа («Форма № 6-фермер»);

— сүөһү ахсаанын туһунан отчуот («Форма № 24-фермер»);

— хомуур туһунан отчуот («Форма № 29-фермер»);

— транспорт туһунан отчуот («Форма № 1-автотранспорт»);

— анкета;

— «справка-расчет» — дотация ыларга толорулар форма.

Бу формалар хайдах толоруллуларын кылгастык быһаардахха маһык. Эти уонна үүтү туттарбыт туһунан квантацияны эт-үүт комбинатын кытта оҕорсубу, ону тутта улуустаабы статистика отделыгар түһэриллэн иһэр. Маһаах чөлү болдох суох, этиллибитин курдук, ол квантация төһө суруллууттан сибээстэнэр.

«Форма № 6-фермер». Бу отчуот анал формалаах, сылга биридэ түһэр. Ол эбэтэр «Ыһы түмүгүн туһунан отчуот». Отчуот түһэриллиитэ болдоохтоох. Сөзүк ыһы кэиниттэн биэс күнү аһарыллыа суохтаах. Отчуоту түһэрээччилэринэн хортугулуй, бурдук, биер (элбэх) сылаах от ыһытынан дьарыктанар бааһынай хаһаайыстыбалара буолаллар. Маһа ханнык культура, ол төһө гектарга ыһылыбыта отчуоттанар.

«Форма № 24-фермер». Бу туһаах сылга от ыһы 1 күнүнээ би туругунан сүөһү ахсаанын туһунан отчуот. Бу эмэ сылга биридэ түһэр болдоохтоох. Ол эбэтэр от ыһы 2 күнүгэр түһэриллэр. Отчуоту улуустаабы статистика отделыгар сүөһүлээхтэрин туһунан учуонка түһэр бааһынай хаһаайыстыбалара бары түһэрэллэр. Отчуотка ынах сүөһү, сибииньэ, уонна сылга төһө баара суруллар. Уонсай баартан ынах уонна ийэ сибииньэ ахсаана араарыллан көрдөрүллэр.

«Форма № 29 фермер». Бу «Сиртэн хомуур туһунан отчуот», сылга биридэ отчуоттар. Түһэриллэр болдоого — ахсынын 2 күнэ.

«Форма № 1 автотранспорт» отчуот отдела тохсунуу бүтүүтэ түһэриллэр. Формата илгитин суруллубут буолуон эмэ сөп. Бу отчуотка автомашина маарката, ахсаана уонна техникескай өртүнэн толору эппиэттигин туһунан дааннайдары суруйулар. Тохсунуу бүтүүтэ уонна олунуу саҥагыгар бары бааһынай хаһаайыстыбалара «Анкета» толорон түһэрэллэр. Бу «Анкета» толорулуутун Россияй Федерация Госкомстата бааһынай хаһаайыстыбаларын үлэлэрин анализтыыр сыллаах маһык. Маһа хаһаайыстыба хаһын уонна кэини тэриллэбитэ, төһө үлэһиттээх, государствога төһө бородууксуйаны туттарбыта итиэнэ үбүн-абын туһунан отчуоттанар. Ону таһынан үлэһиттэрин саастарынан аналга, туох техникалаага, хотонноого дьэстэ-уота суруулар. «Анкета» кэиники ики боппуруоһунан буолаллар: бааһынай хаһаайыстыбатын сайынарыыга туох маһыдэр баалларый? Бу хаһаайыстыба форматын сайынарыыга этиллэр.

Дотация ыһытыгар «Справка-расчет» статистика отделыгар сверталанан үп отделыгар түһэриллэр. Ол эрэри билгитин 1994 сыллаагыга дотация туһунан боппуруос бу дигэн быһаарылла илик.

Түмүктээн эттэххэ, бу да формалартан, отчуоттартан сирдээтэххэ, улууска бааһынай хаһаайыстыбаларын үлэлэрэ-хамнастаага, хайдах-туох сайдан иһэллэрэ эбэтэр туохха хаалылаахтара ырылычкы көстөн тахсар. Быһата, киһилэр үлэлэрин государство иингилэрингэр, үөрэтэр, анализтыыр.

ЭБИЭХЭ. ФЕРМЕРДЭРГЭ 3. СТАТИСТИКА УЛУУСТААБЫ ОТДЕЛЫГАР ОТЧУОТТАР

«Форма № 24 фермер». Бу туһаах сылга от ыһы 1 күнүнээ би туругунан сүөһү ахсаанын туһунан отчуот. Бу эмэ сылга биридэ түһэр болдоохтоох. Ол эбэтэр от ыһы 2 күнүгэр түһэриллэр. Отчуоту улуустаабы статистика отделыгар сүөһүлээхтэрин туһунан учуонка түһэр бааһынай хаһаайыстыбалара бары түһэрэллэр. Отчуотка ынах сүөһү, сибииньэ, уонна сылга төһө баара суруллар. Уонсай баартан ынах уонна ийэ сибииньэ ахсаана араарыллан көрдөрүллэр.

«Форма № 29 фермер». Бу «Сиртэн хомуур туһунан отчуот», сылга биридэ отчуоттар. Түһэриллэр болдоого — ахсынын 2 күнэ.

«Форма № 1 автотранспорт» отчуот отдела тохсунуу бүтүүтэ түһэриллэр. Формата илгитин суруллубут буолуон эмэ сөп. Бу отчуотка автомашина маарката, ахсаана уонна техникескай өртүнэн толору эппиэттигин туһунан дааннайдары суруйулар. Тохсунуу бүтүүтэ уонна олунуу саҥагыгар бары бааһынай хаһаайыстыбалара «Анкета» толорон түһэрэллэр. Бу «Анкета» толорулуутун Россияй Федерация Госкомстата бааһынай хаһаайыстыбаларын үлэлэрин анализтыыр сыллаах маһык. Маһа хаһаайыстыба хаһын уонна кэини тэриллэбитэ, төһө үлэһиттээх, государствога төһө бородууксуйаны туттарбыта итиэнэ үбүн-абын туһунан отчуоттанар. Ону таһынан үлэһиттэрин саастарынан аналга, туох техникалаага, хотонноого дьэстэ-уота суруулар. «Анкета» кэиники ики боппуруоһунан буолаллар: бааһынай хаһаайыстыбатын сайынарыыга туох маһыдэр баалларый? Бу хаһаайыстыба форматын сайынарыыга этиллэр.

Дотация ыһытыгар «Справка-расчет» статистика отделыгар сверталанан үп отделыгар түһэриллэр. Ол эрэри билгитин 1994 сыллаагыга дотация туһунан боппуруос бу дигэн быһаарылла илик.

Түмүктээн эттэххэ, бу да формалартан, отчуоттартан сирдээтэххэ, улууска бааһынай хаһаайыстыбаларын үлэлэрэ-хамнастаага, хайдах-туох сайдан иһэллэрэ эбэтэр туохха хаалылаахтара ырылычкы көстөн тахсар. Быһата, киһилэр үлэлэрин государство иингилэрингэр, үөрэтэр, анализтыыр.

Бөлөһүтэ Дария НИКИТИНА.

Олунуу 15—16 күнүгэр Майаба аан маһык илгитин эбэтэр улуустарын иингээччилэрин «1994 сыл бастыг иингээччигэ» ааты ылар иинг күрэхтэһиннэра буолан ааста. Улуус айыттан 2-ин иингээччи, ол аата, чулууттан-чулуу 10 үлэһит кыһаана. Бу конкурс сүрүн уратынан 10 сылга дьэри уонна 10-тан үөһэ педагогтар тус-туска бөлөхтөрүнэн күрэх билдэспэттара буолар.

Чурапчыттан улуус иингилэн ыһытылыбыт «1994 сыл бастыг иингээччигэ» конкурс кыһылаахтара эдэрдергэ Маргарита Прокопьевна Оконешикова (Толуон), опытаахтарга Лена Герасимовна Винокурова (Волтоно) кыһтан ити латтарып өсө чингэттиллэр. Күрэхтэһин бастабы түһүмэһэр — оҕолорго дьарык ыһытыга иингээччи оҕоо сыһыана, туруорбут сыалын-соругун ситиһиитэ, оҕолорго 20 мүнүүтэ иингэр туох саниа үөрөппитэ, киһилэр ону хайдах ылыммыттарга сыаналаанна. Эдэрдергэ ордук үчүгэй дьарыктары М. П. Оконешикова, А. Г. Иванова (Таатта), М. И. Попова (Мэҥэ-Хаҥалас) ыһыттылар. Опытаах иингээччилэргэ Л. Г. Винокурова дьарыга үчүгэйинэн сыаналаанна.

Иккис түһүмэххэ иингээччилэр иингитин детсад хайдах буолуон сөбүн, билигин тыабыт сиргэр хайдах иингээх детсадтар наадаларый дигэн ис хоһоонноох ыра санааларын олоххо кииринтин арыһаахтаахтар этэ. Мындырдык толкуйдааммыт ыра санаанан сыаналаан жюри биер санаанан саамай үрдүн баллы билигин кыһылытыгар М. П. Оконешиковага биэрде.

Үһүс түһүмэххэ Майа эдэр иингээччигэ М. И. Попова бэйэтин талаанынан оҕону абыдыра, Л. Г. Винокурова, З. Н. Дмитриева (Майа), М. П. Оконешикова оҕону кытта утумнаахтын дьарыктанан, дьэ-курдарын оҕолорго иингээччилэрэ биһирэннэ. Иккис бүтэһик түһүмэххэ иингээччилэр бары да ыһы-таһыл эригиллэр.

МАЙАБА ААН МАҢНАЙ

Түмүккэ эдэрдергэ «1994 сыл бастыг иингээччигэ» ааты Мэҥэ-Хаҥаластан М. И. Попова, иккис миэстэни М. П. Оконешикова ыһыттылар. Ону таһынан Маргарита Прокопьевна «Мындыр ой» биринс, Горнай улуусун делегацията олохтообут биһирэбил бириниһэ туттарылынылар. Опытаах иингээччилэргэ билигин үлэһиттэ Л. Г. Винокурова бастаата. Конкурс тэриһинэ олус үчүгэй, калбит ыһыдыттар, кыһылаахтар астынан, элбэҥи билэ-көрөн тарбастылар.

Билиэхэ спонсордаабыт «Коммунар» тэрилтэ начальнигар В. Е. Воронков, транспортынан көмөлөспүт «Бахсы» тааарыстыба председателигар С. И. Оконешикова, Бахсы оҕулаатын директорын э.г. С. И. Барановка махталбытын тиэрдэбит уонна иингитин да өйүүхтэрэ дигэн эригээбит.

Е. ЕГОРОВА.

ТЕННИС САБАГАР
САНДААРБЫТ
САҢА СУЛУС

Кейстон агентство иингитиннэринэн, Парижка буолан аастыт киирдэр тенниске турнирдыгар Швейцария 12 саастах кыһа Мартина Хангис бастаата. Ошон киии спорт бу көрүгүн историктыгар саамай эдэр кыһылааһынан буолла.

Билээччилэр Мартинага улахан дьылгааны билгэтиллэр.

Снимокка: М. Хангис.

Кейстон — РИТА — ССТА фотолара.

ҮТҮӨТЭ, ӨНӨТӨ УЛАХАНА

ДЬУОН ДЬАНТЫЛЫ ТӨРӨӨБҮТ 80 СЫЛЫН ТУОЛЛА

СПОРТ

САҢА ААТТАР

СҮРЭХТЭММИТ ТҮҮҮЛГЭЛЭРЭ

Гаврил Иванович Макаров — Дьуон Дьантылы быха литературага таанытаах айымньыларынан ба-вары уонна араас саба түһүлэртэн көмүскэнэр дьойура улаатарыгар ула-хан үтүөлээх-өнгөлөөх ки-һи буолар. Отугус сыллар ортолоругар саха литературатыгар нарын сүүрээни, истин-иһирэх лириканы «Төрөөбүт күү-лэбэр» дьин бастаах ки-һигэтинэн киллэрбитэ. Са-галыы көрүүлээх лирик-пост баар буолбутун очо-тобу «критиктар» совет-олоордьыгы токурутан өлөр, санаа түһүү-лээх ырыаны-хоһоону су-руйда дьин саба түспүтү-рэ. Дьуон Дьантылы поэ-зиятыгар нарын лирика уонна сахалыы туруктаах ой-санаа историзма толо-ру баара.

Кини кэлэн айымньы-ларыгар саха норуотун олохун история күүнүгэр тыктаран көрдөрүө дь-уусуота. Ол курдук, «Уй-баанчык» дьин хоһоону-на суруллубут психоло-гической-исторической ро-мана, «Поэмада килэри» дьин айымньыта итинэн отэрититтэр тирэх би-рэллэр. «Уйбаанчык» бастаах атырын 1945 с. «Хотугу сулус» алымаах-ха баччагыттытэ. Бу саха олохтун-дьаһахтыттан си-лис тардыммыт айымньы-та, дьин Н. Иванов, С. Тэксидэ 1949 с. «Поэт Дьуон Дьантылы алла-һылар» дьин дарбааннаах ыстатыйалары тһаартар-быттар. Итин тэҥэ үө-лээннээхтэрин ахтыылар Гаврил Иванович хайдах-таах ырахан быһыла-майгыга үлэһэн аасы-тык туоһулулар.

Лирической поэзия са-һа адыгун киллэрэн хо-һоонунан бөдөн эпичес-кэй айымньылары би-рини ылаа баарын тус ба-йатин суруйууларынан би-тэргэһит Дьуон Дьантылы саха литературатын аа-тыл-суолун Россия инни-гэр көтөдөр кыахтаах су-лу уус-уран тылбааны

олоруута көрөрө. Онук бары өртүнэн националь-най литература кыабын көтөрүөн сөптөөх айым-ньынан А. Пушкин «Ев-гений Онегин» дьин хо-һоонунан романа буолуон сөп дьин санаада кэллээ. Бу нуучча норуотун оло-хун энциклопедиятын аа-дыллыбыт айымньыны тылбаастааһын үгүс сыра-ны эрэйэр.

Дьуон Дьантылы уус-уран тылбааска олохун 12 сылын биэрбитэ. Ото 1954 с. туспа кинигэтин тахсыбыта уонна ССРС суруйааччыларын II съ-һигэр П. Антокольский дьиксээтигэр «Евгений Онегин» тылбаастаабы-та үрдүк сыанабылы ыл-быта, саха литературатын ситиһинтэтин биллиилли-битэ. Ити сыанабыл наци-онализмга балыллан оло-рор суруйааччылардаах литература кырдыгын бу-ларыгар тирэх буолбута. Бу иннинэ поэт Л. Попов «Дружба народов» суру-наалга, Ф. Сафонов «Со-

циалистическая Якутия» хаһыанна, Дьуон Дьан-тылы саба түһүү оруна суовун этэн тураннар, «Уйбаанчык» дьин хоһо-нууна романы айымта са-на көстүүнэн буоларын, «Евгений Онегин» саха-лыы тылбаастааныта тө-рөөбүт литературатын тыл-ос, форма өттүнэн байытарын билиэтэбиттэ-рэ.

Манньык суруйуулар Россия прогрессивнай күүстэрин болгонторун национальнай литература-лар дьылбаларыгар сы-һыаны тосту уларытыыга тардыбыттар. Ой түмү-гэр А. Петросин, Г. Мо-мидэ курдук дойду бө-дөн ученайдар ССРП об-комун баттыгастаах уу-раадын көтүрүгэ сир-дээхтик туруорсалларыгар көмөлөспүтүрө чуолкай. Онуоха Дьуон Дьантылы үтүөтэ-өнгөтө бары өртү-нөн сыаналаан көрдөхкө улахан.

Г. И. Макаров — Дьуон Дьантылы олохор, айар

үлэтигэр дипломнай үлэ-бин суруйуохпуттан ыла сүүрбэ сыл ааһа оуоста. Ити кэм устатыгар Чурап-чыга минин билэр дьон-тон ахтыылары хомуйдум. Ол түмүгэр пост олохун чахчылар, холобур, Аба дойду сэрэтигэр кимнээ-ди кытта аргыстаһан бар-бытын, Хайлары босхо-лоһуунга ырааххын бааһырытын, сулууспа-лаабыт байыаннай чааһын нүмөрүн, П. Ойуунускай оҕолоругар көмөлөһүүтүн туһунан олус наадалаах түгэниэр чуолкайданы-лар.

Чакчы туһалаах ахтыы-лары посттар А. С. Брод-ников, В. И. Вапарин, пе-дагогтар М. П. Ефимов, И. К. Макаров, сэрэгэ биригэ сылдыбыт П. К. Данилов, Д. А. Илларио-нов, Мындаарайыга оло-руор Г. Н. Гермогенов, аймах-билэ дьон, Н. А. Дьлчовская оҕордулар. Саха литературатын сай-дытын историктын үөрэ-тингэ уонна кини чыгы-һыллар проблемаларын нөтөбүүтэ пост айан, үлэ-лээн аасыт кэрчик нэмэ уһулутчу улахан суолта-лаах. Ол туһунан маты-рыһаал хомуйарбар дой-дум дьон, суруйааччылар ахтыыларын суруйан би-рэн улаханньы көмөлөстү-лэр, сөптөөх сыанабылы табатык биэрүгэ өйбү-лүнэн, буолулар. Ити иһин олус махтанабын.

Дьуон Дьантылы туһу-нан сылаас өйдөбүлү үй-үтүгэри кинигэ суруйан «Бичик» национальнай кинигэ кыһатыгар туттар-бытым күн сирин көрүөх курдук буолла. Айымньы-ларын талыллыбыт хо-мурунньуктарын икки тогуллээн, «Евгений Оне-гин» тылбаастаабытын иккистээн таһаартардым. Сүүрбэчэ чугабыр ыста-тыыны суруйдум. Ман-тан аллараа Г. И. Мака-ровы — Дьуон Дьантылы сирой билэр дьон ахты-ларыттан биллһиннэрэм.

Сэмэн ТУМАТ.

ЭБӨРДЭЛИНБИТ!

Күндү адыбытын, 13 сизн таптааллаах эһэлэрин, убаастыыр убадыбытын, үлэ ветеранын Егор Афанас-ьевич МАКАРОВЫ 70 саасын туолбут юбилей-тин иннинэ-истинин эбөрдөлинибит. Баарабыт ыс-таал курдук туйгун доруобуһуна, уһун дьоллоох олоху.

Оҕолоруг, сизинириг, балтыларыг Макаровтар, Сепцовтар, Санниковтар, Нахитовтар, Полина, Афоня, Клара, Асл Макаровтар, Аммосовтар.

МАХТАНАБЫТ!

Чурапчытаагы кини балыһа терапевтической от-делениетин сабиэдессейгэр Григорий Эдуардович Кузьминска, илэтигэр ис-һинтэн талааннаах Любовь Николаевна Оконешникова, физиотерапевтической от-деление сабиэдессейгэр Афанасий Иннокентьевич Перминовка, медсестраларга, массажистка Полина Дмитриевна Губышева бары наһамньыгытын уу-ран эмтэбиккит иһин улаханньык махтанабыт, үлэ-тинигэр ситиһиллэри баарабыт.

Үс оҕо ийэтэ Валентина Афанасьевна Синаева. Одьулуун.

Аба дойду сэрэтин кыттылааба П. К. Дани-лов илигини фронтта япон-ский милитаризмы уру-халлааһыга активнай кыттыыны ылбыта, сэрин уоттаах, уодаһынаах бар-ы мар суолун аасыта. Петр Кононович кэспир:

— Илинги фронт наһаа ыраахан өтэ. Уу суоҕа, ис-тиэп, хайа. Быһата, дьик-кэй айылдалаах дойду дьин — кини. Хайлар хайа-тыгар үс күннээх хаан тохтуулаах сэрин буолбу-та. Манньык мар усулуобуһа сэрин буол-бут түбэлтэтэ историяда азыһаа чакчы. Японеттар хайада бөһөргөтүнүүлэрин наһаа эрэммиттэрэ. Кини-лэр үрдүк хайаларын туох да күүс туораабат дьин эрэммиттэрэ. Ол эраары советскай танка-

лар хайаттан югнөтөх-тэрэ. Билиги Хайлары өрө атааналаабыһыт. Өстөөх уодаһынаах халсы-тыгар түбэспиппит.

Мин онно атаакаа кини-рэн иһэн бири дойдулаа-рым Дьуон Дьантылы ба-лай хаан буолан баран сытарын эт харахпынан көрбүтүм. Оҕом, бири дой-дулаабым бу көбүлэнэ сы-тарын өрө тардаары ҕым-мыллар командир атын соруады биэрбитэ. Хата, дьолго санитарка наһыс уонна икки байыас на-һылааба Дьуон Дьан-тылы илдьэ барбыттар. Ити түгэн мин өйбүтүн сүһүт...

П. К. Данилов кэспэ-ниттэн А. Бродников суруйбута. (Бүтүүтэ баччагыттытэ).

Олуһу 19—20 күннээ-х «Агропромстрой» Чурпчытаагы МИМК-тын Чурапчытаагы миригэр мөс тардыһы-тыгар биридиэлээн бас-тылар иһин республика аһаҕас түһүлгэтэ буолан аһаста. Калар-барар төһө да ыраатар, өбүгэбит бу-төрүт оонньуутугар суолта бэриллэр буолбута харах-ха тутта бырадыллар. Ол курдук, Чурапчы тутта-чыларга иккис тогулун та-рийэн ыһтар күрөхтөнн-лэригэр алта улуустан 122 спортсмен күүс көрүстү-лэр. Кинилэр истэригэр 4 спорт маастара, 6 маас-тарга кандидат, 21 бас-таах разрядтаахтар баа-лар.

Сотору республика чем-пионата ыһыллаары ту-рар буолан, үгүс күүстээх мөс тардыһааччылар өтө-төрүн-сизинири адьаты-маары кыттыбатылар. Ону тэҥэ спорт бу көрүгэ өрөгөйдөөн сайдан эрэр. Маастар Михаил Чер-ханалас улуһунтан, Дь-уускайтан бири да кийи кэлбэтэ. Иһнээ тылан, «ку-һаҥан үтүгэйдээх» дьини-кэ дьым, бу түһүлгэ эдэр-дэр байаларын нүүстэрин тургутуһалларыгар, саҥа ааттар тахсалларыгар кы-ах биэрдэ.

Мөс тардыһыта эд-римсийэн эрэрин 56 кг

ыйааһыҥа кинирсикит 17 саастаах Павел Лыткин (Чыаппара) көрдөрдө. Ки-биригэр мөс тардыһы-тыгар биридиэлээн бас-тылар иһин республика аһаҕас түһүлгэтэ буолан аһаста. Калар-барар төһө да ыраатар, өбүгэбит бу-төрүт оонньуутугар суолта бэриллэр буолбута харах-ха тутта бырадыллар. Ол курдук, Чурапчы тутта-чыларга иккис тогулун та-рийэн ыһтар күрөхтөнн-лэригэр алта улуустан 122 спортсмен күүс көрүстү-лэр. Кинилэр истэригэр 4 спорт маастара, 6 маас-тарга кандидат, 21 бас-таах разрядтаахтар баа-лар.

РЕСПУБЛИКАТААҔЫ «ҮНКҮҮЛҮҮР САХА СИРЭ» ФЕСТИВАЛЬ ИНИНЭН УЛУУСКА ЫТЫЛЛАР «МАРАЛААНЫ ОҔУОРДАРА» УНКУУУТТЭР ВӨЛӨХТӨРҮН IV ФЕСТИВАЛЫН

БАЛАҔЫАНЫҔАТА

Тэрийэн ытыллар: культура управлениета, Мугу-дайдаагы Сыннаалан киннэ.

Фестиваль сылаа: үнүү коллективтарын мастер-стволарын сайыннары, саҥа коллективтары тэри-йэргэ көмөлөһүү. Саха сирин норуоттарын баай фольклордарын үнүү нүүһүнэн арыһы, омул дойдуларын үнүүлэрин биллһиннэрин.

Ытыллар бэрээдэгэ:

— Кулун тутар 11—12 күннэрэ — Мугудайга үн-күү коллективтарын кэллэлэрэ;

— Кулун тутар 12 күнүгэр, күнүс 2 чаастан фес-тиваль аһыа. Бастаабыт коллективтар түмүк кон-церттара — кийи 8 чаастан. Наһарадалааһыннар, Тарбаһыла — кийи 10 чаастан.

Кыттыыны ытыллар: оҕо музыкальнай оскуолатын орто оскуоалар үнүүһүттэрин бөлөхтөрө.

Ирдэннэллэр:

— Саха сиригэр олохтоох норуоттар үнүүлэрэ — 1 бөлөһүнэн;

— омул дойдуларын норуоттарын үнүүлэрэ — 1 бөлөһүнэн;

— аһыгы үнүү — 1 бөлөһүнэн;

— бири эбэтэр икки кийи толоруутугар үнүү — 1 (бойа талыһынан).

Бөлөһүнэн үнүүлэр алта паараттан итэҕэлэ суох буолуохтаахтар.

Кыттар коллектив 50 тьһ. солк. харчыны илдьэ кэлэр.

Үнүүлэр музыкальнай дойдуоллара, баяннан музыкалара үрдүн таһынаах буолуохтаахтар.

Сыаналаналлар:

— үнүүһүттэр көстүүмнэрэ;

— толоруу мастерствога, сценической культура;

— үнүүнү туруорааччылар тус байаларын бө-чөрдэрин арыһын.

Кыаһылаахтар республикатаагы «Үнүүлүүр Саха сирэ» фестивалы кыттар быраабы ыталлар.

СПОНСОРДАР: культура управлениета, Мугудай кэлиһэтиннээх «Саҥа» табаарыстаба, «Баа саһаа» орто оскуола, тутуу дьобус тэриһтэтин, сылгы заво-дун, детсад, балыһа коллективтара.

КЫТТЫАН БАҔАЛААХТАР Мугудайдаагы Сын-наалан кинигэр, культура управлениетыгар са-һаапкаларытын туһаарыттылар.

Культура улуустаагы управлениета.

